III

رسالة السّاير الحاير الواجد إلى السّاتر الواحد الماجد

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس مر خداوندی را کی خلق را از عدم بوجود آورد ، وبعضی خلق را بر بعضی تفضیل کرد ، وآدم وآدمی زاذرا بربسی خلقان فضل داذ . فقال — عزّ من قائل — « وفضلناهم علی کثیر ممن خلقنا تفضیلا » . وخلافت درزمین بر آدم وآدمی زاذ أرزانی داشت . فقال : « إنی جاعل فی الأرض خلیفة » . وقال : « وجعلکم خلایف الأرض ورفع بعضکم فوق بعض درجات » . واین مشتی ضعیفان را أهلیّت خطاب وکلام خوذ داذ وبرزبان ایشان خواندن میسّر گردانید . فقال : « ولقد یسّرنا القرآن للذکر فهل من مدّکر » . ودر أزل وابد إعزاز وإکرام باقی بگذاشت . فقال : « وما کنت بجانب الطور إذ نادینا ولکن رحمة من ربّك » . ودر وقت تصویر خلایق آدمیرا صورتی خوب داذ کی : « صورّکم فأحسن صورکم » ، ودر نهاذ ایشان صلاحیّت آن نهاذ کی بیك ساعت خوذرا شایستهٔ خطیرهٔ قدسی

1 از عدم : از عالم عدم K .
2 خلقان : خلق I | داذ : نهاذ I .
2-3 سورة ١٧ آية ٧٠
3 در AK : — IS | بر آدم AI : بآدم K بر S .
4 سورة ٢ آية ٣٠
4-5 سورة ٦ آية ١٦٥
5 ضعیفان را : حال ضعیف را I | إیشان : + اهلیت I .
6 خواندن : — SK | سورة ٥٤ آيات ١٧ ، ٢٢ ، ٣٢ .
7 باقی بگذاشت AK : هیبج باقی نگذاشت IS .
7-8 سورة ٢٨ آية ٤٦
8 آدمی را : — IK | داذ : — I .
8-9 سورة ٤٠ آية ٦٤
9 خوذرا : خویشتن را I | خطیرهٔ : حضرت IK | قدسی A : قدس ISK .

AnIsl 4 (1963), p. 1-78 MOLÉ (Marijan)
Traités mineurs de Nağm Al-Dīn Kubrà.

أوكنند ، ودر لحظهٔ ديگر بأسفل سافلين فرو افتند كى « لقد خلقنا الإنسان فى أحسن تقويم ثم رددناه أسفل سافلين إلا الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم أجر غير ممنون » . وقال : « إنّ المتّقين فى جنّـات ونهر فى مقعد صدق عند مليك مقتدر» . وأجزاء وأبعاض ومعانى ايشانرا آيتها ملكوت وجبروت گردانيد . فقال : « وفى أنفسكم أفلا تبصرون » وقال : « سنريهم آياتنا فى الآفاق وفى أنفسهم » . وجانهاى پاك ايشان را ديدهها داذ تا آيات باطنهٔ أو ببينند چنانك بديدهٔ صورتها آيات ظاهرة بينند فقال : « انها لا تعمى الأبصار ولكن تعمى القلوب التى فى الصدور» . — ودروذ بى نهايت بر خلاصهٔ موجودات وخواجهٔ كاينات محمد رسول الله وأهل بيت او خاصّه فرزندان ونبيرگان أو وماذران مؤمنان وأصحاب اواز مهاجرين وأنصار والتابعين لهم باحسان رضى الله عنهم .

فصل

١ — پيش ازين ازين ضعيف خواص أصحاب معنى كى بصورت دورترك بوذند وازراه معنى نزديك إلتماس كردند . كتابى بزبان تازى كى روشن ترين همه زبانها است تا دستورى بود در راه حق تعالى وشرط وعلامات آن جمع كرديم ، ونام آن كتاب « رسالة

1 لحظهٔ AS : يكك لحظهٔ I دمى K | سافلين : السافلين A .
1-2 سورة ٩٥ آيات ٤ — ٦
3 سورة ٥٤ آيتان ٥٤ — ٥٥ | وأجزا وأبعاض ومعانى : وأنفس S .
4 سورة ٥١ آية ٢١
5 سورة ٤١ آية ٥٣ | تا : كه S
6 ببينند : بينند A مى بينند K .
6-7 سورة ٢٢ آية ٤٦
7 موجودات : مخلوقات K .
8 رسول الله : مصطفى K ، + باذ A | بيت أو : + باذ K .
8-9 خاصة . . . عنهم : — K .
8 فرزندان : + أو IS | وماذران : وزنان اوكه ماذران S | مؤمنان : + اند S .
9 مهاجرين : مهـــاجران I | والتابعين لهم باحسان : + باد إلى يوم الدين S ، — A .
10 فصل : — K .
11 ازين : — K | معنى : معانى K | بوذند : برده اند S .
12 نزديكك AK : نزديكتر IS | كردند : فرمودند IS ، + تا S .
12-13 كه روشن ترين . . . وعلامات آن : ذركيفية سلوك حق تعالى S | كه روشن ترين . . . حق تعالى : كتابى موجز بمعنى بيان كرديم K .
12 همه : — I .
13 كرديم : كرده شد IS .
13-1 ونام آن . . . ايشان آمد لكن : — K .

AnIsl 4 (1963), p. 1-78 MOLÉ (Marijan)
Traités mineurs de Naǧm Al-Dīn Kubrà.

الهائم الخائف من لومة اللائم الطالب بقلبه الهارب بقالبه » نهاذيم وبحمد الله تعالى مقبول آمذ ومقدّمان دين وشريعت نبوّى قبول فرمودند وموافق حال إيشان آمذ لكن جماعتى ديگر كى از زبان تازى دورترك بوذند وايشان را بزبان پارسى مؤانست بيشتر بوذ التماس كردند تايكى ديگر مانند آن يا نزديك آن كتابى كنيم بزبان پارسى كى تلو زبان تازى است در حلاوت وفصاحت تا فائده عام‌تر بوذ . أجابت كرديم وبر مهمات ديگر كى بود مقدّم كرديم ونام أو « رسالة الساير الحاير الواجد إلى الساتر الواحد الماجد » نام نهاذيم . ودر نهاذن اين نام پنج شش معنى گوش داشتيم . كى آنك مرد ساير بايذ در راه حق تعالى كى از راه تمنّى چيزى نتوان يافت . ديگر آنك مرد واجد بايد از وجد ووجدان وموجدت ووجود زيرا كى مرد تا در وجد نباشذ بچيزى نرسذ ونيز از راه قال نيكو باشذ زيرا كى يافتن چون نايافتن نباشذ . ديگر آنك نام ستّادى أو ياد كرديم تا گناهان وخرذهاى مارا بكرم عفو فرمايذ . ديگر نام واحدى أو در آخر نام او زذيم تابدانذ رونده كه آخر راه فنا رونده است در وحدانيت ودر نام رونده حاير آورديم ودر نام حق تعالى ماجد زيرا كى ماجد مستحق ثناها بى حدّ واندازه بوذ وساير در آن متحير كردذ اكنون ببايذ دانستن كى راه رفتن را پيشينيان هشت شرط نهاذه اند بعد از مسلمانى تمام وما در آن هشت شرط دو ديگر در افزوذيم تا ده شوذ كى « تلك عشرة كاملة » .

1 نهاذيم : كرديم I .
2 آمذ : افتاذ S | ومقدمان : ايشان آمذ : — S | جماعتى : جمعى K .
3 كى از زبان تازى . . . بيشتر بوذ : — K | دور A : محروم I دور ومحروم S | وايشان را . . . بيشتر بوذ : — S .
4 تايكى . . . كنيم : كى K | يا فزديكك آن كتابى كنيم : جمع كرده شود S .
4-6 كى تلو زبان . . . ونام أو رسالة : مختصر سازيم . قبول كرديم واينست اين را K .
4-5 كى تلو . . . وفصاحت : — S .
5 كرديم : افتاذ S .
5-6 كى بوذ مقدم كرديم : تقديم يافت S .
6 نهاذيم : نهاذه آمد S نام نهاديم K .
6-14 ودر نهاذن . . . متحير گردد : — S .
6-7 نهاذن اين نام : اين نام نهادن K .
7 نام : معنى I .
8 يافت ديگر آنك : يافت ديگر كى K | موجدت ووجود : موجود K .
9 مرد تا IK : تا مرد A | باشذ : — K .
10 وخرذهاى : — K | مارا بكرم : ما K .
13 بى حد وأندازه : بسيار K | ببايذ دانستن : بدان K .
14 ما : اين ضعيف I | درآن هشت شرط : — K | شرط : — IS | دو : + شرط A .
14-15 افزوذيم AS : در افزوذه است I زيادت كرديم K .
15 شوذ IS : شذ A باشد K .

6.

الشرط الاول الطهارة

۲ — وطهارت أنواع بسيار است . يكى طهارت از كفر وشرك جـلّى . ديگر طهارت از شرك خفى چون ريا وسمعت . ديگر طهارت از دوستى دنيا وهر چه در اوست . ديگر طهارت از هواجس نفوس ووساوس شيطان . ديگر طهارت از رفع حاجت بر غير حق تعالى ، واگر چه جبرئيل — عليه السلام — باشذ ، چنانكه ابراهيم — عليه السلام — گفت : « أما إليك فلا » . أوّل طهارت از جنابت وحدث چهار اندام شستن كى وظيفه عوامّ أهل اسلام است . چون برآن طهارت مداومت نمايذ از جملهٔ خواص گردذ . وفوايد اين طهارت بيست است بظاهر . فايدهٔ أوّل رفع حدث وجنابت . فايدهٔ دوم تخفيف است زيرا كى رسول — عليه السلام — در حديث غريب فرموذ كى : « سرّ طهارت تخفيف است » . واين سخن را غرورى است كى بجز پيغمبر يا ولى ندانند . وآن آن است كى چون مرد بنجاست حدث يا جنابت ملوث بوذ محمل شياطين گردذ زيرا كى در حديث درست مى گويذ : « الحشوش محتضرة » يعنى چيزها بى نماز درو شياطين جمع شوند وحاضر گردند . پس چون مرد وضوء بسازذ . شياطين وثقل ايشان ازو دور شوذ تخفيف حاصل آيذ . فائدهٔ سيم نظافت است ورسول — عليه السلام — مى گويذ : « الدين نظافة » . — فايدهٔ چهارم شستن كلّ

1 الشرط الأول الطهارة AI : شرط أول طهارت است S أول K .
2 طهارت : + را S ، + بر I | طهارت : — K
4 نفوس : نفس K .
5 باشذ : بود K | ابراهيم : + خليل الله I : خليل K .
6 أول : د S | از : — K | وحدث : واز حدث I از حدث K .
6-7 أهل إسلام : — K .
8 فايده أول AS : يكى I أو K .
8-9 است . . . السلام : — K .
8 كى A : — IS .
9 رسول : مصطفى IS .
9-11 غريب . . . درست مى گويد : — K .
9 در حديث غريب : — S | فرموذ : فرموده است S .
10 وأين سنحن را غرورى است : — S | ولى : + خذاى I .
11 شياطين : شيطان S | مى گويذ : آمد از رسول عليه السلام كه S .
12 الحشوش . . . بى نماز دراو : — S | جيزها بى نماز درو شياطين : شياطين در جيزهاى بى نماز K .
12-13 وحاضر گرداند . . . حاصل آيذ : — K .
12 گردند : + برنجاست ونجس S .
13 فائدهٔ : — K .
14 است ورسول عليه السلام مى گويذ : در حديث است K | نظافة AK : هو النظافة IS | فائدة : — K | شستن : — I | كل : — K .

AnIsl 4 (1963), p. 1-78 MOLÉ (Marijan)
Traités mineurs de Nağm Al-Dīn Kubrà.

آلودگی از روی روح پاك است . اشارت باین سنحن در آن آیت است کی : « قد أفلح من زکّیها وقد خاب من دسّیها » . — فایدۀ پنجم آتش نفسانی بآب کشتن است وروحانی شذن . فایدۀ ششم باسباب حیٰوة پیوستن کی : « وجعلنا من الماء کل شیء حیّ » . فایدۀ هفتم سلاح درپوشیدن کی « الوضوء سلاح المؤمن » . — فایدۀ هشتم نور بر نور افزوذن کی « الوضوء علی الوضوء نور علی نور » . — فایدۀ نهم علامت إیمان باخوذ نشاندن کی « لا یحافظ علی الوضوء إلا مؤمنین » . — فایدۀ دهم بطهارت صغری مصحف برداشتن وبطهارت کبری کلام مجید ازبرخواندن . — فایدۀ یازدهم چون بطهارت باشذ ملك با او بیك جامه خواب باشذ . — فایدۀ دوازدهم هرکی طهارت نگاه دارذ ملك برو صلوت دهذ ودعا کنذ کی : « اللهمّ اغفر له ، اللهم ارحمه » . — فایدۀ سیزدهم چون طهارت بسازذ هر گناهی کی کرده باشذ ازو بریزذ . — فایدۀ چهاردهم سبب رفع درجات است کی رسول — علیه السلام — گفت : « وأسباغ الوضوء فی السبرات » . — فایدۀ پانزدهم سبب حلال شذن مناجات حق تعالی کی « لا صلوة إلا بطهور » . — فایدۀ شانزدهم آن آست کی روز قیامت بر خیزذ روی سپیذ ونورانی دست ونورانی پای . — فایدۀ هفدهم نیمهٔئی نشانهای إیمان حاصل گردذ کی « الطهور شطر

1 پاك است : پاك كردن است I ، — K | اشارت ... است كى : وبدين اشارت مى كندان آيت K .
1-2 سورة ۹۱ آيتان ۹ — ۱۵
2 فايدهٔ : — K .
3 شذن : گشتن S | فايده : — K | كى : و K | سورة ۲۱ آية ۳۰ | فايدهٔ : — K .
4 فايدهٔ : — K .
5 فايدهٔ : — K .
5-6 علامت . . . فايدهٔ دهم : — K .
5 باخوذ نشاندن IS : بر خوذ ظاهر كردن A .
6 كبرى : عظمى I .
7 ازبر : بر K | فايدهٔ يازدهم : دهم K | ملك او بيك جامه خواب باشذ : با ملك هم دم بودن K .
8 فايده : + يازدهم علامت إيمان خوذ ظاهر كردن كى حافظ الوضوء مؤمن K .
8-9 هركى . . . ارحمه : ملك مرذ صاحب وضوء صلوت مى فرستذ K .
8 دهذ ودعا كنذ IS : فرستذ I .
9 فايدهٔ : — K | هر گناهى كى كرده باشذ : كناه كرده K .
10 فايده : — K | است : كردن K | كى . . . گفت : — SK .
11 واسباغ الوضوء فى السبرات : — S | فايده : — K | مناجات حق : مناجاتست با حق S | حق تعالى : + شوذ I ، كردذ K .
12 بطهور AS : بالطهور IK | فايدهٔ : — K .
12-13 آن است . . . پاى : كى نورانى باشذ K .
12 بر خيزذ : — S .
12-13 نورانى دست ونورانى پاى A : نورانى باى ونورانى دست IS .
13 فايدهٔ : — K | نيمه ئى : + از S همه K | حاصل : ظاهر K | گردذ : كردن است S .

الإيمان » . — فايدهٔ هجدهم درجهٔ سابقان حاصل كردن كی « فمنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصد ومنهم سابق بالخيرات باذن الله » سابق گفته اند آنك پيش ازآنك بانك نماز گويند بر طهارت باشذ . — فايدهٔ نزدهم درجهٔ محبّت حاصل كردن . — فايدهٔ بيستم نام رجوليّت كسب كردن كی « فيه رجال يحبّون أن يطهروا والله يحبّ المطّهرين » . اگرچه آيت در حقّ أهل قبا آمده است كی استنجا بآب می كردند لكن چون استنجا شرط طهارت شرعی آمذ يا ملازم أو در عرف وعادت لا بدّ حكم أو ملازم آيذ . وفايدهای ديگر هست اسراری أن را نگفتم تا درراه روندگان پيدا شوذ إن شاء الله تعالى .

٣ — شرط دوم خاموشی زبان ظاهر إلا از ذكر حق تعالى ودر خاموشی زبان ظاهر ده دوازده فايدهٔ بيش است . فايدهٔ أوّل نجات روز قيامت از حساب . — فايدهٔ دوم آن است كی چون زبان ظاهر خاموش شوذ زبان دل درگفتن آيذ . — فايدهٔ سيم نجات از دوزخ چنانكه رسول — عليه السلام — گفت : « وهل يكبّ الناس على وجوههم أو على مناخرهم إلا حصايد ألسنتهم » . — فايدهٔ چهارم آن است كی هر روز اندامهای تن همه سوگند می دهند زبان را كی خاموش باشی از زيادتی گفتن كی اگر نگويذ ابرار قسم ايشان باشذ . — فايدهٔ پنجم قهر نفس است در خاموشی كی اين نفس هرزه‌لايست . — فايدهٔ ششم آن است كی چون خاموشی شوذ باشذ كی كلام ملك بشنوذ كی « إنّ الحقّ لينطق على لسان

1 فايدهٔ : — K .
1-3 كی فمنهم . . . باشذ : — K .
1-2 سورة ٣٥ آية ٣٢ .
2 سابق : سابق را S | آنك : آن باشذ كه I .
3 فايده : — K | فايده : — K | نام . . . كی : — K | كسب : حاصل S | كردن : كردن است I .
4 سورة ٩ آية ١٠٨ | حق : — K .
5-6 لكن چون استنجا . . . ملازم آيذ : — S .
5 چون : — K | شرعی آمذ : است K .
5-6 يا ملازم . . . ملازم آيذ : لا بد حكم أو لازم آمذ بخلاف عرف وعادت A .
6 لا بد : بماند I .
7 إن شاء الله تعالى : — SK .
8 إلا از ذكر . . . ظاهر : وآن در K .
9 ده : — SK | ادوازده : يازده S | بيش : — SK | فايده : — K | أول : نخستين I | فايده : — K .
10 آن است كی : — K | ظاهر : — K | شوذ : نشود K | دل : باطن K | آيذ : نيايد K آمذی S | فايدهٔ : — K .
11 چنانكك : كی A .
11-12 چنانكك . . . ألسنتهم : — K .
11 گفت : فرموذ S .
12 فايدهٔ : — K .
12-13 آن است كی . . . إيشان باشذ : در قيامت اعضا گواهی دم چون زبان نگفته باشذ گواهی ندهذ K .
12 هرروز : — IS | همه : + روز IS .
13 كی اگر . . . باشذ : — S .
14 است در خاموشی : در خاموشی است K | كی اين . . . لايست : — K | اين : — I | لايست : كويست S | فايدهٔ : — K .
15 آن است . . . باشذ : — K | چون : — A | ملك : + در خاموشی K .

عمر وقلبه » . — فایدهٔ هفتم آن است کی خزاین حکمتها برو بگشایذ کی رسول — علیه السلام — می فرمایذ : « إذا رأیتم الرجل طویل الصمت فاجلسوا إلیه فانه یلقّن الحکمة » . — فایدهٔ هشتم آن است کی در مثل گفته اند : « لوكان الكلام من فضّة كان السكوت من ذهب » یعنی « اگر گفتن از نقره بوذی ، خاموشی از زر بوذی » . — فایدهٔ نهم آن است کی در خاموشی تشبّه بزکریا — علیه السلام — است کی حق تعالی أورا گفته است : « آیتك ألا تكلم الناس ثلاثة أیام إلا رمزاً » . وچون سه روز سخن نگفت حق تعالی یحیی را در ایام کوذکی سخن آورد ؛ عجب نباشذ کی چون مرد راه روزی چند از گفتن خاموش شوذ یحیی دل أو در ابتداء بگفتن آیذ . — فایدهٔ دهم آن است کی تشبّه بمریم — علیها الصلوة والسلام — ماذر عیسی — علیه السلام — بوذ کی « إنی نذرت للرحمن صوماً فلن أكلم الیوم إنسیاً » . وچون خاموشی بگزیذ حق تعالی عیسی را — علیه السلام — بطفلی در سخن آورد کی : « إنی عبد الله آتانی الكتاب » . عجب نباشذ کی چون مرد راه از لغو گفتن خاموش شوذ عیسی دل أو در گفتن آیذ . — فایدهٔ یازدهم آن است کی در خاموشی از سخن دوام ذکر حقّ تعالی حاصل آیذ بدل وزبان ودر حدیث است کی أهل بهشت را در بهشت هیچ حسرت

1 فایدهٔ : — K | آن است کی : — K | خزاین : در SK | حکمتها : حکمت K | برو : بردل او K | بگشایذ : گشاذه شوذ K .
2 فایدهٔ : — K .
3 آن است . . . گفته اند : — K .
3-4 یعنی . . . از زر بوذی : — SK .
4 فایده : — K .
4-5 آن است . . . که حق أورا گفته است : در حق زکریا است K .
5-6 سورة ٣ آیة ٤١
6-7 حق تعالی . . . آورد : یحیی در طفلی بسخن در آمذ K .
7 عجب نباشذ . . . از گفتن : پس سالك اگر در ابتداء K | دل او : دل اورا I دلش K .
7-8 درابتدا بگفتن : درگفت K .
8 آیذ : آرند I | فایدهٔ : — K .
8-10 آن است کی . . . در سنحن آورد کی : از أول خامش نشذ مریم درینامذ مسیح درگفتار قال K
9 سورة ١٩ آیة ٢٦
10 بطفلی درسنحن A : بطفلیبسنحن I در طفلی بسنحن S .
11 سورة ١٩ آیة ٣٠ | عجب نباشد . . . لغو گفتن : چون رونده همچنین K | مرد راه : — S .
11-12 لغو گفتن . . . آیذ : — S .
12 دل أو درگفتن : دلش درگفت K | فایده : — K | آن است کی : — SK | در : — S | ازسنحن : زبان K : — S .
13 حق تعالی : — K .
13-2 بدل وزبان . . . نداذه باشند : — K .
13 بدل وزبان و : — S .

نبوذ بزرکتر از آن لحظة کی بر إیشان گذشته باشذ در دنیا کی ذکر حق تعالی نگفته باشنذ یا دروذ بر پیغمبر نداذه باشند .

٤ — شرط سیم خلوت دایم وعزلت از خلق ودرین معنی سیزده وبیش فایده است . فایدهٔ أوّل نگه داشت دیذه از نظر بشهوت . — فایدهٔ دوم نگه داشت پای از رفتن بحرام . — فایدهٔ سیم نگه داشت دست از گرفتن وستذن بحرام . — فایدهٔ چهارم نگه داشت گوش از شنیذن حرام . — فایدهٔ پنجم سگ نفس را در بند وحبس کردن . — فایدهٔ ششم چون حواس ظاهر بسته شوذ حواس باطن کی درهای غیب است گشوذه شوذ . — فایدهٔ هفتم ازآزار خلق دور شذن . — فایدهٔ هشتم سلامت گزیذن « السلامة فی العزلة » . — فایدهٔ نهم بروحانیان تشبّه کردن کی خلق ایشان را نبینذ . — فایدهٔ دهم جمعیت دل حاصل کردن . — فایدهٔ یازدهم بیخ تفرقه ازدل برکندن . — فایدهٔ دوازدهم اکتباسی درجهٔ ظل عرش الرحمن است کی « سبعة یظلهم الله فی ظل عرشه یوم لا ظلّ إلا ظلّ عرشه » یکی ازیشان بوذکی « ورجل ذکر الله خالیاً ففاضت عیناه » یعنی « مردی بوذ کی حق تعالی را در خالی یاذ آورذ وآب از چشم أو روان شوذ » . — فایدهٔ سیزدهم نقوش دنیا صافی ومعاملات وداذ وستذ أرباب دنیا ازآئینه دل دورکردن . وچون روی دل از نقوش دنیا صافی شوذ نقوش آخرت درو پرتو زنذ ،

1 آن لحظهٔ کی A : آن کی یك لحظه I آنك لحظه S | باشنذ : — I | کی ذکر : که درو ذکر S .
2 باشنذ یا دروذ بر بیغمبر نداذه : — S .
3 از خلق : — K | وبیش A : — ISK .
4-7 فایدهٔ أول . . . گشوذه شوذ فایدهٔ : أول پنج حس است چو این پنج بسته در خلوت درها نیست بعوض این گشوذه شوذ ششم میل نفس را دربند کردن K .
4 دیذه : چشم S .
5 بحرام : بسوی نابابست S | وستذن : — S .
6 حرام : ناشایست S | بندو : — S .
7 خلق : — K .
8 شذن : بوذن K | فایدهٔ هشتم : و K | العزلة : الوحـــدة K | فایدهٔ نهم : هشتم K | بروحانیان تشبه : تشبه کمال K .
9 خلق إیشان را : إیشان خلق را K | فایدهٔ دهم : نهم K | فایدهٔ یازدهم : دهم K | بیخ : دفع K .
10 ازدل برکندن : — K | فایدهٔ دوازدهم : یازدهم K | الرحمن است : — S | کی : — K .
11 یکی ازیشان بوذکی A : یکی ازیشان یکی ازیشان که درآن ظل باشند S ، — K .
11-12 ورجل .. یعنی : — S .
12-13 یعنی . . . روان شوذ : — I .
12 مردی بوذ : هرکس K | در خالی : در حال K بخلوة S | آورذ : کنـذ SK .
13 شوذ : گردذ K | فایـدهٔ سـیزدهم : دوازدهم K | صافی I : — ASK | وداذ وسنذ أرباب دنیا : — K .
14 چون روی : درون I | روی دل : — K | نقوش : نفس SK | صافی : پاك K | نقوش : نقش K .

وچون صافی تر شوذ أحوال وحقایق درو پرتو زند وچون صافی تر شوذ صفات حق تعالی درو پرتو زند ازراه عکس وچون صافی تمام یابذ وحدانیت درو پرتو زند چنانک جان وعقل وهوش ببرذ آنکه معرفت حاصل شوذ ومرد أهل تجلّی گردذ .

٥ — شرط چهارم صوم است وروزه را بیست ودو فایده است . فایدهٔ أوّل تشبّه بروحانیان کی ایشان چیزی نخورند ازآنچه ما می خوریم . — فایدهٔ دوم نفس اماره را کی دشمن حقّ تعالی است قهر کردن . — فایدهٔ سیم خصوصیّت حاصل کردن کی « الصوم لی وأنا أجزی به » یعنی « روزه ازآن من است ومن بذو پاداش دهم » . — فایدهٔ چهارم ثواب بی نهایت بدست آوردن کی « إنما یوفی الصابرون أجرهم بغیر حساب » . — فایدهٔ پنجم نفس آلوذه را ازگناهان پاك کردن . — فایدهٔ ششم تختهٔ جان پاك را ازخاك نفسانی بشستن تا نقوش علوم لدنیّ پذیذ آیذ کی « قد أفلح من زکیها وقد خاب من دسیها » . — فایدهٔ هفتم از چشم دل سبل را کی درو محکم شذه باشذ دورکردن کی چون مرد گرسنه شوذ پیهی کی در چشم دل باشذ بگذارذ وچشم دل روشن شوذ در عالم غیب نگرذ وعالم ملکوت را معاینه ببینذ . — فایدهٔ هشتم آنک صایم راهها بر شیطان تنگ کند وآن رگهاست درتن زیرا کی شیطان

1 درو پرتو . . . صافی ترشوذ : — I | وچون صافی تر . . . پرتو زند : — S .
2 صافی تمام : صافی تر K | یابذ : شوذ K کردد نور S .
3 گردذ : شوذ A .
4 صوم : روزه S صوم وروزه K | وروزه را : دروی S ، — K | است : دارذ K | فایدهٔ :— K .
5 کی إیشان . . . می خوریم فایدهٔ : — K | دوم : دیگر K .
5-6 نفس اماره را . . . قهرکردن : قهر نفس اماره K .
6 حق تعالی AS : خدای I | فایده : — K | حاصل کردن کی : — K .
7 یعنی . . . دهم : — K | من بدو پاداش : جزای روزه دار من S | فایده : — K .
7-8 ثواب بی نهایت بدست أوردن کی : صبر کردن درگرستگی K .
8 سورة ٣٩ آیة ١٠ فایده : — K .
8-9 نفس . . . کردن : پاکی نفس ازگناه K .
9 گناهان : گناه I | فایده : — K | پاك را : — K | خاك نفسانی : نقش غیر K .
10 سورة ٩١ آیتان ٩ — ١٠ : — K | فایدهٔ : — K .
10-11 از چشم . . . دورکردن : سبل از چشم دل پاك کردن K .
11 شذه باشذ : شده است S | چون مرد گرسنه شوذ : درگرسنگی K .
12 وچشم دل روشن . . . نگرذ وعالم : وعالم غیب و K .
13 فایدهٔ : — K | آنك A : کی I آن است که S ، — K | صایم راهها بر : راه K | شیطان : شیاطین S | زیرا کی . . . روذ : آدمی را ودر رگها بروذ K .

دررگ وپوست روذ . — فایدهٔ نهم سپر حاصل کردن از شیطان ودوزخ کی « الصوم جنّـة » . — فایدهٔ دهم نام در جریدهٔ مخلصان ثبت کردن زیراکی روزه عبادتی است کی دروی ریا وسمعت نگـنجد . — فایدهٔ یازدهم درد دل گرسنگان شناختن وبرایشان ازراه شفقت ورحمت بخشوذن . — فایدهٔ دوازدهم وسیزدهم دو شاذمانی حاصل کردن کی « للصایم فرحتان فرحة عند افطاره وفرحة عند لقاء ربّه » یعنی یك شاذمانی دروقت افطار نه بدان کی نان خواهذ خوردن لکن برای آن کی یك روز برای رضای حقّ تعالی روزه داشت تا روز قیات دستگیر أو باشذ ودیگر شاذمانی دیذار حق تعالی روز قیامت . — فایدهٔ چهاردهم تن درستی حاصل کردن . — فایدهٔ پانزدهم بذترین وعاءها تهی کردن کی « ما ملیء وعاء سترا من بطن » . — فایدهٔ شانزدهم أمانت گـذاردن کی روزه امانت حق تعالی است کی هیچ کس بروزه دار مطلع نباشذ بجزاو . — فایدهٔ هفدهم وفا بعهد کردن کی چون روزه دار نیّت کنذ کی روزه خواهم داشت عهدی باشذ کی باخذای تعالی کنذ . — فایدهٔ هجدهم خوذرا منصب امارت حاصل کردن کی « الصائم المتطوّع أمیر نفسه » وبروایتی دیگر « امین نفسه » یعنی از امانت . — فائدهٔ نوزدهم نیکی بدیوان خویشتن نوشتن اگر تواند کی روزه تمام بدارذ ده نیکوئی نویسند واگر تمام شوذ یك نیکوئی نویسند از وعده رسول — علیه السلام — کی گـفت : « نیة المؤمن أبلغ

1 فایدهٔ : K | سپر حاصل کردن از : ثر K | ودوزخ : است K | جنة : من النار S .
2 فایدهٔ : — K | نام : + خود S | ثبت کردن زیرا : آوردن K .
3 وسمعت : — K | نـگنجد : AI نیست SK | فایدهٔ : — K | دل : گرسنگی و K | ازراه شفقت ورحمت : — K .
4 فایده : — K | وسیزدهم : — K | دوشاذمانی . . . که : — K | فرحتان : + حاصل کردن K
4-7 فرحة عند . . . قیامت فایدهٔ : — K .
5 افطاره A : فطره I الافطار S | افطار : روزه گشادن S .
6 یکك : — S | رضای : — I | حق تعالی : خدای I تاروز قیامت . . . باشذ : — S .
7 چهاردهم : سیزدهم K .
8 فایدهٔ پانزدهم : چهاردهم K | وعاءها : وعاهارا S وعا K | کردن کی : — K | فایدهٔ شانزدهم : پانزدهم K .
8-9 امانت گـذاردن کی : — K .
9 کی هیچ . . . بجزاو : کزاردن امانت K .
10 فایدهٔ هفدهم : شانزدهم K | کی چون روزه دار : چون K | کنذ : روزه کرد K .
10-11 کی روزه . . . تعالی کنذ : عهد کرد وچون داشت وفا کرد K .
11 فایدهٔ هجدهم : هفدهم K | خوذرا : — K | أمارت IS : أمانت AK | کی : — K .
12 امیر IS : امین AK | امین IS : أمیر AK | یعـنی از أمانت : — K | فایدهٔ نوزدهم : هجدهم K .
13-14 نیکی بدیوان . . . کی گـفت : — K .
13 اگر تواند کی روزه تمام بدارذ : اگر روزه دارذ بتمامی دارذ I | کی : — S | تمام : بتمامی S .
14 یکك S : هم یکك I ، — A | أبلغ A : خیر ISK .

من عمله » زیراکی اگرچه عمل را این فضیلت است کی چون بتمامت پیونذذ باخلاص ده نیکوئی نویسند ، امّا آن خطیر نیز دارذ کی چون ریا وسمعت در آیذ خوذرا حبط کنذ ودرنیّت این نیست زیراکی نیّت عمل دل أول است وملك را برآن اطلاع نیست خاصّة آدمی را پس ریا وسمعت در نگنجذ . — فایدهٔ بیستم آن است کی از لغو وبیهوذه گفتن باز رهذ . — فایدهٔ بیست ویکم آن است کی بر روزه دار بعد از نماز دیگر لغو ننویسند از وعده رسول — علیه السلام . — فایدهٔ بیست ودوم آن است کی هرکی روزه دارذ معان وموافق باشذ کی « استعینو بالصبر والصلوة » یعنی بالصوم والصلوة .

٦ — شرط پنجم دوام ذکر « لا إله إلا الله » است واگر وقت وقت نیز « محمد رسول الله » بگویذ سخت خوب بوذ وعلم أوّلین وآخرین درین کلمه مضموم است .

آن آوردی چو حق بیساذ آوردی   ورنه بمثل بدست باذ آوردی
ظلمی کی بکردهٔ بجان ودل خویشتن   فارغ بنشین کآن همه داذ آوردی

٧ — چون گفتم کی علم أوّلین وآخرین درین کلمه تعبیه است فواید اورا شرح داذن ازخامی است .

کعبه را جامه کردن ازهوس است   یاء بیتی جمال کعبه بس است

با این همه فوایدی چند یاذکرده آیذ . — فایدهٔ أوّل آن است کی رسول — علیه السلام — فرموذ : « أمرت أن أقاتل الناس حتّى يقولوا لا إله إلا الله محمد رسول الله » فاذا قالوها فقد عصموا منی دماءهم وأموالهم إلا بحقّ من الله وحسابهم على الله تعالى . — فایدهٔ دوم

1-4 زیراکی اگرچه . . . در نگنجذ : — SK .
2 خوذرا : خوذانرا I .
3 برآن A : بان I | خاصة : + کی I .
4 فایدهٔ بیستم : نوزدهم K | لغو و : — K .
5-7 فایدهٔ بیست ویکم . . . والصلوة : — K .
7 یعنی بالصوم والصلوة : — S .
8 دوام ذکر : ذکر دوام I + است K | است : — K
8-9 وقت . . . بوذو : — K .
8 نیز : ذکر S .
9 خوب : نیکو I | مضموم A : مضم I مضمون S مهجور K .
10-11 این دو بیت در K نیست .
12-13 چون گفتم . . . از خامی است : — K .
12 کی : — S | أولین : — I | فواید اورا : — I
13 ازخامی : خامی A .
14 این بیت در K نیست | جمال کعبه A : کمال کعبه I ترا زخانه S .
15-17 با این همه . . . الله تعالى : — K .
15 فوایدی : فواید I فایدهٔ S | آیذ : شوذ S .
17 تعالى : + عن رجل I | دوم : این کلمه K .

AnIsl 4 (1963), p. 1-78   MOLÉ (Marijan)
Traités mineurs de Naǧm Al-Dīn Kubrà.

آن است کی بلندترین هفتاذ وهفت اعلام دین است کی « أعلاها شهادة أن لا إله إلا الله است » . — فایدهٔ سیم آن است کی هرکی یکبار از راستی بگویذ « لا إله إلا الله » وبرآن بمیرذ بهشت روذ . — فایدهٔ چهارم آن است کی رسول — علیه السلام — فرموذ : « مفتاح الجنّة لا إله إلا الله » . — فایدهٔ پنجم آن است کی رسول — علیه السلام — گفت : « من یعلم أن لا إله إلا الله دخل الجنّة » یعنی هر کی بداند کی هیچ خذای نیست بجز خذای تعالی در بهشت روذ . — فایدهٔ ششم آن است کی این کلمه را بردارند کی « إلیه یصعد الکلم الطیب والعمل الصالح یرفعه » . — فایدهٔ هفتم آن است کی اسم أعظم درین کلمه است . — فایدهٔ هشتم آن است کی چون بنده بگویذ « لا إله إلا الله » ستون عرش حق تعالی بلرزد حق تعالی گویذ : « یا عرش اسکن » . فیقول : « کیف أسکن ولم تغفر لقائلها ؟ » — فیقول الله تعالی : « أسکن فقد غفرت له » . یعنی حق تعالی گویذ مر عرش را کی « أی عرش بیارام » . گویذ : « چگونه بیارایم ونمی آمرزی گوینده لا إله إلا الله را ؟ » حق تعالی گویذ : « بیارام کی من بیآمرزیذم اورا » . — فایدهٔ نهم آن است کی فاضلترین ذکرها این کلمه است کی « أفضل الذکر لا إله إلا الله » . — فایدهٔ دهم آن است کی فاضلترین کلمه کی جملهٔ پیغمبران ورسول — علیه السلام — گفتند این کلمه است « لا إله إلا الله وحده لا شریك له » . — فایدهٔ یازدهم آن است کی این کلمه ذکر است وتوحید است وهر ذکری توحید نیست . — فایدهٔ دواز دهم آن است کی این کلمه نفی وإثبات است نفی خذایان بدروغ است وإثبات خذای بحق تعالی . — فایدهٔ سیزدهم آن است کی کافر تا

1 أعلام : کلمة K | دین : این S | أعلاها : علامات S .
2 است : دیگر کی اسم أعظم درین کلمة است K .
2-4 فایدهٔ سیم . . . گفت : دیگر K .
2 هرکی : — A .
3 روذ : شوذ S .
3-4 مفتاح . . . گفت : — S .
5-8 دخل الجنة . . . إلا الله : — K .
6-7 سورة ۳۲ آیة ۱۰
9 حق تعالی گویذ : گوید S ندا آیذ K .
10-12 یعنی . . . بیامرزیذم أورا : — SK .
12-13 فایدهٔ نهم . . . کلمة است کی : دیگر K .
13-15 فایدهٔ دهم . . . لا شریك له : — K .
14 پیغمبران : + ورسولان I ، + پیشین S | ورسول : وخاتم الأنبیا I وپیغامبرما S .
14-15 لا إله . . . لا شریك له : — S .
15-17 فایده یازدهم . . . توحید نیست : دیگر کلمة توحید است K .
16-17 فایدهٔ دوازدهم . . . بحق تعالی : دیگر نفی باطل وإثبات حق K .
17 نفی خدایان . . . بحق تعالی : — S | بحق : — A .
17-4 فایدهٔ سیزدهم . . . بالصواب : دیگر مفتاح اسلام است K .
17 کافر : کافران A .

AnIsl 4 (1963), p. 1-78 MOLÉ (Marijan)
Traités mineurs de Nağm Al-Dīn Kubrà.

این کلمه نگویذ مسلمان نشوذ یعنی حکم اسلام نگیرذ بظاهر ؛ اگر بداند که نیست هیچ خذائی مگر الله وبمیرذ مسلمان باشذ بنزد حق سبحانه وتعالی واگرچه بزفان نگفت بدلیل حدیث صحیح قال علیه السلام : « من علم إن لا إله إلا الله ثم مات دخل الجنّة » والله أعلم بالصواب . — فایدهٔ چهاردهم آن است کی این کلمهٔ نجات است واگر کلمهٔ‌ئی بوذی بهتر ازین در نجات ، رسول — علیه السلام — بر عمّ خویش أبو طالب عرضه کردی . — فائدهٔ پانزدهم آن است کی رسول — علیه السلام — بر أسامة کی مولی ودوست أو بوذ خشم گرفت بسبب آنکك کافری در میان غزا گفته بوذ « لا إله إلا الله » وأسامة نیزه بر وزذ وبکشت . وقال : « من لك بلا إله إلا الله اقتلته بعد أن قال لا إله إلا الله » . — فایدهٔ شانزدهم آن است کی روزی صحابهٔ رسول — علیه السلام — گفتند کی فلان کس منافق است . رسول — علیه السلام گفت « می گوییذ آخرنه گویندهٔ لا إله إلا الله است ؟ » گفتند : « بلی یا رسول الله ! » گفت : « هر بنده ای کی براستی گویذ لا إله إلا الله دخل الجنّة » . — فایدهٔ هفدهم آن است کی چون بنده گویذ « لا إله إلا الله » آسمان وزمین را پر کنذ یعنی ترازو پر کنذ . — فایدهٔ هجدهم آن است کی روز قیامت بنده را در عرصات قیامت ونیکی وبدی أو بسنجند بدی أو در تراوز زیادت باشذ . حق تعالی أورا گویذ هیچ نیکی دیگر داری ؟ » — گویذ « خذاوندا ندارم » واز خوذ ناامیذ شوذ . حق تعالی گویذ : « إنّ لك عندنا حسنة » یکبار گفته باشذ « لا إله إلا الله » آن را بیاورند در کاغذی نوشته همچند ناخنی . این بنده درجهای سیئات خوذ بسیار بینذ واین مقدار یك ناخن کاغذ بینذ گویذ : « خذاوندا این قدر یك ناخن چه باشذ در برابر آن سجلات ؟ » . حقّ تعالی گویذ « لا ظلم الیوم » این کاغذ

1 نگویذ : نگویند A | شوذ : نشوند A .
1-4 یعنی حکم . . . بالصواب I : — AS .
4-5 فایدة چهازدهم . . . عرضه کردی : — K .
5-8 فایدهٔ پانزدهم . . . إلا الله : دیگر کافری در حرب لا إله إلا الله گفته بوذ صحابه تیری بروی زذ پیغمر صلوات الله علیه حشم گرفت K . — ازینجا تا آخر فصل K ندارد .
7 زذ وبکشت I : زذ A زده بوذ S .
8 وقال من لك . . . إلا الله : — S | فایدهٔ شانزدهم : دیگر I .
9 کی فلان کس : کی فلان IS فلان کس A .
11 گفت : + که S .
12 هفدهم : دیگر I | . ترازو : ترازوی وی S
13 هجدهم : + هم S ، دیگر I | عرصات AI : عرصة S | قیامت : — A .
14 دیگر : — I .
15 وازخوذ ناامید شوذ : — S | گویذ : فرمایذ S | لك : — S .
16 گفته باشذ : بگفته S | نوشته A : نبشته IS .
17 خوذ : — S | وأین مقدار . . . بیند : — IS | قدر A : بطاقه I مقدار S | ناخن : + کاغذ S .
17 در برابر آن سجلات : — S | سورة ٤٠ آیة ١٧

AnIsl 4 (1963), p. 1-78 MOLÉ (Marijan)
Traités mineurs de Nağm Al-Dīn Kubrà.

مقدار يك ناخن را دريك پله تراوز نهند وآن سجلات بذيهارا درپلهٔ ديگر . آن سجلات بذى چون باذ ببالا روذ وپله كاغذ «لا إله إلا الله» گران آيذ أورا ببهشت برند . راوى أين حديث گفت در آن مجلس كى اين حديث بخواندند غريبى بوذ كى كسى اورا نشناختى . چون اين حديث بشنيذ نعرهٔى ازوبر آمذ ودر آن نعره جان بداذ . أصحاب حديث اورا تجهيز كردند ومن در آنجا بوذ م كى برو نماز كردند . واگر خواهم هزار فضيلت وفوايد اين كلمه را بگويم لكن اختصار برين مقدار أوليتر ديذم .

٨ — شرط ششم نفى خواطر است واين مشكلترين شرطى باشذ برراه روان راه حق تعالى . وحقيقت نفى خواطر حقيقت ذكر است زيراكى خواطر پنج نوع است . أوّل خاطر حقّ است ونشان اين خاطر آن است كى بى سببى در دل آيذ وآن خاطر را نفى نبايذ كرد وخوذ بحقيقت نفى نتوان كرد لكن وظيفهٔ مبتدى آن است كى نفى كند زيرا كى أو هنوز در تمييز خواطر استاذ نگشت . — دوم خاطر دل است وسيم خاطر ملك است وهردو بيك ديگر نزديك اند وميان خاطر دل وخاطر ملك فرقى دقيق است واين فرق را آنجا دانى كى در حديث رسول — عليه السلام — است كى رسول — عليه السلام — خوذ جوانمرد بوذى ودرماه رمضان جوانمردتر بوذى وچون جبرئيل — عليه السلام — بنزد أو بوذى جوانمردتر بوذى از باذوزان پس بدانستى كى از حضور ملك وخاطر أو جوانمردى زيادت شوذ . چهارم

2-17 اين كاغذ مقدار . . . بذى چون باذ : پس اين يكك پاره كاغذ دريك پله كاغذ لا إله إلا الله گران آيذ واورا سجلات بذيهارا درپله ديگر آن پله سجلات چون بيارند S .

3 بخواندند : بخوندم S | كسى أورا : كس را S

5 آنجا : آنجايگاه S | نماز كردند : نماز كردم S | وفوايد : ديگر S .

7 خواطر : خاطر K | شرطى AI : شرايط S شرطها K | باشذ : است SK .

7-8 برراه روان راه حق تعالى : — K .

8 خواطر حقيقت : خاطر K | خاطر : خواطر I .

9 است : — K | در دل آيذ : در آيذ در معدن دل K .

10 أو هنوز : — K .

11 خواطر : خاطر K | نگشته است IS : نگشت A نباشد K | وسيم I : سيم ASK .

11-12 بيك ديگر : بهم K .

12 خاطر دل وخاطر ملك : إيشان K | فرق را : فرق S .

12-13 آنجا دانى ... است كى رسول : در صفت رسول دانست كى خواجه K .

13 رسول عليه السلام : آمده S | خوذ : فرمود يكى را كه S .

14 ماه رمضان : روزه K | جوانمردتر بوهى: جوانمرد ترى S جوانمردتر K | بنزد أو بوذى : آمد K .

14-15 بوذى از . . . زيادت شوذ : — K .

15 باذوزان AI : ان دو S | خاطر : خواطر S .

خاطر نفس است وپنجم خاطر شیطان واین هر دو خاطر بیك دیگر نزدیك اند لکن میان هردو خاطر فرقی است وآن آن است کی چون نفس چیزی بخواهذ ونیابذ بازهمان بخواهذ ودر خواستن آن چیز ستیزها نمایذ وشیطان چون بچیزی کی گناه است فرمایذ ، اگر مرد آن نکنذ بچیزی دیگر خواند زیرا کی أورا مراد اضلال است .

٩ — دیگر فرق میان خاطر دل وملك ومیان خاطر نفس وشیطان آن است کی خاطر دل وملك بقربت حقّ تعالی خوانند ومیل کنند برضاء حقّ تعالی ودریافت ثواب آخرت ونفس وشیطان پهلو تهی کنند از قربت حقّ تعالی وثواب آخرت ومیل دارند بزخارف دنیا وشهوات نفسانی . فرقی دیگر آن کی از خاطر ملك ودل سکونی وطمأنینهٔ دل حاصل شوذ واعتراض اندرون نه واز خاطر نفس وشیطان گرانی درون پذیذ آیذ وازهرگوشهٔی معترضان پذیذ آیند . — فرقی دیگر آن است کی دل وملك بمحمودات خوانند در غالب أحوال ونفس وشیطان بمذمومات خوانند در غالب أحوال . — فرقی دیگر آن است کی خاطر دل وملك موافق کتاب الله وسنّت رسول — علیه السلام — باشذ وخاطر نفس وشیطان مخالف کتاب

1 است : — S | وپنجم S : پنجم AIK | خاطر بیك دیگر : بهم K .

1-2 میان هردو . . . وآن : وفرق آن هردو K .

2 ونیابذ : — K | بازهمان : باز S دیگر باز ازان K .

3 در خواستن آن : در خواست S | ستیزها نمایذ : ستیزه روئی کند K .

3-4 بچیزی . . . نکنذ : از گناهی عاجز شوذ K .

4 بچیزی دیگر خواند : بدیگری مشغول شوذ K | أورا مراد اضلال AI : أورا أضلال مراد S مراد أو أضلال K .

5 دیگر فرق : وفرق K | ومیان خاطر : — K

5-6 خاطر دل وملك بقربت . . . برضاء حق تعالی : آن دلالت کند بقرب حق ورضاء أو K .

6 دریافت ثواب آخرت : نجت آخرت وثواب K .

7 ونفس . . . میل دارند : واین بعکس این میل کنذ K | از قربت حق تعالی : — S | دنیا : دنیاوی S .

8 آن کی : کی IK .

9 اندرون : ازاندرون K | خاطر نفس وشیطان : این K | درون : در درون I وکدورت K | از هر گوشه ئی معترضان : در هرگوشه معترضان K معترضان ازهرگوشه S .

10 آن است : K | دل وملك : آن K | در غالب أحوال : — S .

11 نفس وشیطان : این K | در غالب أحوال : بغالب أحوال I ، — SK .

11-6 فرقی دیگر . . . طبعی نیارذ : — S .

11 فرقی دیگر آن است کی خاطر دل وملك : وآن K .

12 الله : — K | رسول علیه السلام : — K | خاطر نفس وشیطان : این K .

12-1 وخاطر . . . باشذ : بعکس K .

AnIsl 4 (1963), p. 1-78 MOLÉ (Marijan)
Traités mineurs de Nağm Al-Dīn Kubrà.

الله وملك ودل وسنّت رسول – علیه السلام – باشذ . – فرقی دیگر آنك از خاطر ملك ودل یقین افزایذ واز خاطر نفس وشیطان شك وریب پذیذ آیذ . – فرقی دیگر آنك خاطر ملك ودل از جنس خواطری باشذ کی نزدیك جان داذن بوذ وخاطر نفس وشیطان از جنس خواطری باشذ کی دروقت تن درستی وکامرانی پذیذ آیذ . – فرقی دیگر آن است کی دروقت خاطر ملك ودل مشاهده صافی‌تر شوذ وتیرگی بروذ وخاطر نفس وشیطان بجز تیرگی وگرانی دل طبعی نیارذ .

۱۰ – شرط هفتم تسلیم ورضا داذن بحکم حق تعالی وتفویض وتوکّل هم ازین باب است در سرّاء وضرّاء وشدّت ورخاء ودرمیان قبض وبسط وخوف ورجاء وانس وهیبت وچون این باب کمال گیرذ تجلّی روان شوذ وازان معرفت زایذ واز معرفت محبّت ومودّت زایذ وازمودّت محو وإثبات وفنا وبقا زایذ وازین یقین وتمکین زایذ وشکوك نفسانی بیکبار بر خیزذ .

۱۱ – شرط هشتم اختیار صحبت صالحان وهجران از اخوان سوء وشیخ ازین صالحان باشذ . قال الله تعالی : « یا أیها الذین آمنوا اتقوا الله وکونوا مع الصادقین » یعنی أبو بکر وعمر – رضی الله عنهما – بوذند کی پیشوایان صحابه بوذند . ورسول – علیه السلام – فرموذ : « مثل الجلیس الصالح کمثل العطار إن لم یحذك من عطره عبق بك رایحته ، ومثل

1 رسول علیه السلام : – I | الله وملك ودل : – I | فرقی دیگر آنك از خاطر ملك ودل : وازان K .
2 واز خاطر نفس وشیطان : وازین K .
2-3 آنك . . . خواطری باشذ : آن نزدیك باشذ بخاطری K .
3 بوذ : پذیذ آیذ K .
3-4 وخاطر نفس . . . خواطری باشذ : واین نزدیكتر بخاطری K .
4 وقت تن : – K | وكامرانی : – K .
4-5 فرقی دیگر . . . ودل : وآن K .
5 صافی تر : صافی K .
5-6 وخاطر نفس . . . نیارذ : ودرین تیرگی وگرانی پذیذ آیذ K .
7 داذن بحكم حق تعالی : بحكم أوداذن K .
7-8 هم ازین باب است : – K .
8 درمیان : – S .
9 این : ازین S | محبت ومودت A : محبت ومعرفت K مودت ومحبت IS .
10 زایذ : – K .
12 صالحان : پاكان K | از : – S | اخوان سو : غیر K | ازین صالحان A : ازین جمله صالحان I باید كی از جملهٔ صلحان S از پاكان K .
13 سورة ۹ آیة ۱۱۹ .
13-4 یعنی أبو بكر . . . شیخیت آن باشذ : – K .
13 یعنی : – A | أبو بكر : أبا بكر IS .
14 بوذند . . . صحابه بوذند : – S .
15 فرموذ : + كه S .
16-1 مثل الجلیس . . . بك دخانه یعنی : – S .

الجليس السوء كمثل نافخ الكير إن لم يحرقك ناره عبق بك دخانه » يعنى « مثل همنشين نيك مثل عطار باشذ اگر از عطر خوذ چيزى بتو ندهذ بوى خوش در تو گيرد ومثل همنشين بذ مثل آهنگر باشذ كى اگر آتش وى ترا نسوزاند بوى دوذ در تو گيرذ . وشرط شيخيت آن باشذ كى شيخ عالم باشذ بكتاب خداى تعالى وسنّت رسول — عليه السلام — وبا اين همه صاحب مجاهدت ومشاهدت بوذ وصاحب فراست بوذ وصاحب همّت وتصرّف بوذ . قال الله تعالى : « قل هذه سبيلى أدعوا إلى الله على بصيرة أنا ومن اتبعنى » . وشيخ قلاوز راه حق باشذ بمخارف ومفاسد ومهالك راه داند وصواب از ناصواب شناسذ ودرميان خواطر تميز كنذ وتفسير واقعــات درويشان را كما هى بداند صاحب ديذه وماهر بوذ . وواقعه كارى بوذ بيك درجــه بلندتر از خواب زيراكى خواب هم مشــاهده بوذ ولكن عوام را باشذ وبتعبير حاجت آيذ زيراكى عوامّ را مصوّرة ومخيّلة قوى افتاذه باشذ صاحب صورت وخيــال باشند وغلاظ حجاب ايشان را نگذارذ كى معانى بصورت وخيال ادراك كنند ونيز ديذه دل ايشان بينا نباشذ از جهت سبل كى در پيش ديذهاشان باشذ بخواب حاجت باشذ تا آنگه كى معانى را ادراك كنند واين بخلاف ره روان است كى ايشان بواسطهٔ مجاهدت آن سبل از پيش ديذهٔ دل دوركرده باشند معانى را صورتها وخيال ادراك

1 مثل : — S .
2 مثل : مانند S | اگر : كى اكرچه S | در تو گيرد : از تو باز ندارذ S | مثل : همچو S .
3 كى اگر : اگرچه S | سوزاند A : سوزذ IS | بوى دون A : بوى I بوكند دوز S | شيخيت — S .
4 بكتاب . . . عليه السلام AI : بكتاب وسنت S ، — K | با اين همه : — K .
5 ومشاهدت بوذ : — K | و صاحب فراست بوذ : وصاحب همت وصاحب فراست K | وصاحب همت وتصرف بوذ : ودرمشاهده وتصرف كامل شوذ K ، — S .
6 سورة ١٢ آية ١٠٨
7 حق : — K | نا صواب : خط K | درميان خواطر : فرق ميان خاطر K .
8 كما هى بداند S : — AIK .
9 خواب : + است K | زيراكى : اگرچه K | هم : — I | بوذ : است K .
10 باشذ : بوذ K — S | بتعبير : معنى K | ايذ : افتذ K | زيراكى عوام را : كى K | مخيلة : مخلى عوام K | افتاذه باشذ : افتاذه است K .
10-11 صاحب صورت وخيال باشند : — K .
11 نگذارذ : + تا S .
12 دل : — S | بينا نباشذ : نابيناست K | از جهت . . . ديد هاشان باشذ : — K | از جهت : براى زحمت S .
13 باشذ : + شان S افتذ K | آنگه كى : — K | واين بخلاف ره روان است : وره رو بخلاف اين باشذ K
13-14 ايشان بواسطة . . . صورتها وخيال : دل وديذه دل بينا كرده اند معانى كى أول صورت وخيال K
14 مجاهدت : مشاهده S | صورتها وخيال A : بصورتها وخيال I بى صورت وخيال S .

کنند آنگاه دیگر مجاهدت کنند مخیّله ومصوّره را ضعیف کنند برهان آن مضمحل شوذ صورت وخیال ازمیان برخیزذ . مقصود آن است کی آنچه زیادت بر خواب عامیان باشذ واقعه ومشاهده باشذ واین مقام خواص رهروان را باشذ ورهروان نیز خواب بینند لکن خواب ایشان بتعبیر حاجت نباشذ إلا بنادر وخواب ایشان چون عیان باشذ .

۱۲ — شرط نهم ترك خواب وخوابگاه است إلا از غلبه واین را فواید بسیار است فایدهٔ أوّل آنك تشبه باشذ بأخلاق ملائکه وآن باری تبارك وتعالی . قال الله تعالی : « لا تأخذه سنة ولا نوم » . — فایدهٔ دوم آن است کی علامات روندگان بیداری باشذ کی هرکی بخسپد بمنزل نرسذ . — فایدهٔ سیم آنك بیداری نشان محبّان است کی هرکی چیزی دوست دارذ خوابش نبوذ . — فایدهٔ چهارم آنك نشان ترسندگان وامیذ دارندگان باشذ زیراکی هرکی ترسذ خوابش نبرذ وآنك امیذ دیذن دوست دارذ بخواب نروذ . — فایدهٔ پنجم آنك ذکرگوینده دوام پذیرذ وبسیار ذکرگویذ . قال الله تعالی « الذین یذکرون الله قیاماً وقعوداً وعلی جنوبهم ویتفکرون » . — فایدهٔ ششم آنك چون بخواب باز روذ باشذ کی واقعهٔی

1 دیگر . . . کنند تا : — K | برهان آن مضمحل شوذ : — K | آن A : انان I ایشان S .
2 مقصود : غرض K | بر : از K | عامیان : عوام K | باشذ : بوذ KS .
3 مقام : معانی A معنی K | باشذ ورهروان نیز : بوذ وره رو هم K .
3-4 لکن خواب إیشان : أما K .
4 إلا بنادر : — K | وخواب . . . باشذ : — S | چون عیان باشذ : مثل عیان بوذ K .
6 فائدهٔ : K | آنك : آن است که S ، — K | باشذ : است S : — K | بأخلاق ملائکة وآن باری : بروحانیان وحق K | وآن : و S .
6-7 سورة ۲ آیة ۲۵۵ .
7 فایدة : K | آن است . . . باشذ : — K | علامات AI : علامة S .
8 نرسذ : + رونده بایذ کی نخسبذ K | فایدة : — K | آنك : آن است که S ، — K .
8-9 کی هرکی . . . نبوذ : دوستی خواب نباشذ ونرسذ این بیت تحریر کرد چون منامی بوذ عجبا للمحب کیف ینام کل یوم للمحب حرام K .
8 چیزی : + را S | دوست : — I .
9 فایدهٔ : — K | آنك : کی I ، — SK | ترسندگان : + است S ، + است وکادرا | امیذ دارندگان : امیدواران K | باشذ : است IK ، — S . فایدهٔ : — K .
9-10 زیراکی . . . نجواب نروذ : کی دوست را به بیند نخسبد در خوف خواب نیایذ K .
10 فایدهٔ : — K | آنك : — ISK .
11 ذکر گوینده . . . ذکر گویذ : ذاکر در دوام ذکر نخسبد K .
11-12 سورة ۳ آیة ۱۹۱
12 فایدة : — K | آنك : آنست کی IS ، — K .
12-1 چون . . . بازماند : چون بخسبد خواب بیند وچون نخسبد بیداری بیند K .
12 باز روذ A : نروذ IS .

آیذ وببیذاری نبینذ از مقام خاصّیان باز مانذ . — فایدهٔ هفتم آنك چون کم خسپذ در ثنای حقّ تعالی درآیذ کی «کانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون وبالأسحار هم یستغفرون» . — فایدهٔ هشتم آنك رسول — علیه السلام — فرموذ : « ینزل ربّنا إلی السماء الدنیا حین یبقی ثلث اللیل الآخر» . واگر بخسپذ درین وقت از نزول وحقیقت أو محروم مانذ . — فایدهٔ نهم آنك درآخر این حدیث حق تعالی می گوید : « هل من تائب هل من سائل هل من مستغفر حتی یفجر الفجر» . پس چون خفته باشذ از توبهٔ مقبول ودر خواست حوایج واستغفار گناهان بازمانذ ومصداق این حدیث درکتاب الله است چون براذران یوسف از پدر در خواست کردند استغفار گناهی کی کرده بوذند در حق یوسف — علیه السلام — وابن یامین ، یعقوب — علیه السلام — گفت : « سوف أستغفر لکم ربّی » یعنی بوقت سحر . — فایدهٔ دهم آنك هر خوابی نه خواب باشذ بلکی وقتی باشذ کی مرد را خواب آیذ وآن خواب نباشذ واقعهٔ برو سایه افگنذ اگر مرد صبر کنذ ونخسپذ در حال ثمرهٔ آن در مشاهدهٔ بینذ . — فایدهٔ یازدهم آنك حقیقت خواب آن است کی جان علوی است واین جسم کثیف سفلی وجان نیاسایذ تا بمقام خویش وبیاران خویش نرمذ وازین است کی حقّ تعالی می گویذ : « الله یتوفّی الأنفس حین موتها والتی لم تمت فی منامها فیمسك التی قضا علیها الموت ویرسل الأخری إلی أجل مسمّی » . پس چون نخسپذ ببینذ کی جان چگونه می روذ وچگونه می آیذ واگر

1 فایدهٔ : — K | آنك A : کی I آنست که S ، — K .
1-2 چون . . . درآیذ کی : — K .
2 سورة ٥١ آیتان ١٧ — ١٨ | فایدهٔ : K .
3 آنك A : کی I آنست که S ، — K | رسول . . . فرموذ : + کی I ، — K .
4 واگر . . . محروم ماند : — K | درین وقت از نزول وحقیقت أو : ازفایدة این نزول S |
5 آنك A : کی I است که S ، — K | ذرآخر . . . می گویذ : قال الله تعالی K | حق تعالی می گویذ : می فرمایذ حق تعالی S .
6-9 حتی یفجر . . . بوقت سحر فایدهٔ : — K .
6 پس : — S .
7-8 در خواست کردند A : در خواست کرده اند I در هواستند S .
9 سورة ١٢ آیة ٩٨ | آنك A : آنست که S ، — IK .
10-11 هر خوابی ... سایه افگنذ : چون خواب غلبه کند K .
11 در : — A | فایدهٔ : — K .
12 آنك . . . آن است کی : — K | آنك A : کی I ، — S | این جسم کثیف : تن K .
13 خویش وبیاران خویش : خوذ K .
13-15 وازین است . . . مسمی : — K | سورة ٣٩ آیة ٤٢
15 وچگونه : و K .

8.

در خواب شوذ از آن خبر نيابذ . — فايدهٔ دوازدهم آنك چون اين صورت خاكى است وجزؤ بكل مى گرايذ از آن است كى تا پهلو برزمين ننهذ مرد نياسايذ . پس اگر بخسپذ وپهلو برزمين بنهذ وجور وثقل جسمانى از روح برزمين افتد وجان علوى بماند جان اورا چون آفتاب ميان روز بيند .

١٣ — شرط دهم آن است كى در خوردن طعام وشراب اسراف نكنذ واقتار نكنذ وحال وسط نگاه دارذ زيرا كى حق تعالى مى گويذ : « والذين إذا اتقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما » . واين را فوايد بسيار است . فايدهٔ أوّل آن است كى فرمان حق تعالى بجاى آورد كى «كلوا واشربوا ولا تسرفوا » . — فايدهٔ دوم آنك باين قدر از جملهٔ بندگان خاصّ حقّ تعالى شوذ زيرا كى در قران مى گويذ : « عباد الرحمن الذين يمشون على الأرض هوناً » آنگاه برو عطف كنند كى « الذين إذا اتقوا لم يسرفوا ولم يقتروا » . — فايدهٔ سيم آنك حق بمستحقّان رسانيده باشذ كى « إن لنفسك عليك حقا وإن لزوجك عليك حقا » . — فايدهٔ چهارم آنك در حدود بهايم در نيايذ كى «كلوا وتمتعوا قليلا إنكم مجرمون » . ودرجاى ديگرمى گويذ : « والذين كفروا يتمتعون ويأكلون كما تأكل الأنعام » . — فايدهٔ پنجم

1 در : — K | شوذ AI : رود S كند K | ازان خبر نيابذ : محروم ماند K | فايدهٔ : — K | آنك A : كى I آنست كه S ، — K | چون اين صورت : تن K .

2-4 وجزؤ . . . روز بيند : ميل مرد بكل بوذ آسايش وقتى آيذ كى پهلو برزمين نهذ اگر پهلو برزمين نهذ وبخسبذ جان خوذرا چون آفتاب مشاهده كنذ K .

2 مرد : — S | پس : — S .

3 علوى : علوى A | جان أورا A : حال أورا S أورا I .

5 ان است . . . وشراب اسراف : اسراف در طعام وشراب K | طعام : — I | واقتار نكنذ : — ISK .

6 وحال . . . مى گويذ : — K | زيرا : — S | مى گويذ : + كلوا واشربوا ولا تسرفوا وجائى ديگر من فرمايذ S .

6-7 سورة ٢٥ آية ٦٧ .

7 واين را فوايد بسيار است : — SK .

7-8 فايدهٔ أول . . . بجاى آورد كى : — K .

7 فايدهٔ . . . است كى : — S .

8 سورة ٧ آية ٣١ | فايدهٔ دوم : ديگر K | آنك A : كى I انست كه S ، — K .

8-9 بندگان خاص حق تعالى : خاصان K .

9 زيرا كى . . . مى گويذ : — K | مى گويذ : مى فرمايد S .

9-10 سورة ٢٥ آية ٦٣

10 آنگاه . . . يقتروا : — SK | سورة ٢٥ آية ٦٧ | فايدهٔ سيم : ديگر K .

11 آنك A : كى IK آنست كه S | باشذ : بوذ K .

12 فايدهٔ چهارم : ديگر K . | آنك A : كى IK آنست كه S | در نيايذ : نيايذ K | سورة ٧٧ آية ٤٧ | ودرجائى : — K .

13 مى گويذ : مى فرمايد S ، — K | سورة ٤٧ آية ١٢ | فايدهٔ پنجم : ديگر K .

آنك اگر بسیار خورذ سگ نفس قوی شوذ أورا ناگاه بدرذ ودر مثل گفته اند « سمّن کلبك یأکلك » . واگر کم بخورذ یا نخورذ بیم آن بوذ کی دماغش خشك شوذ وعقل ازو مستور شوذ ودیوانه گردذ . پس معلوم شذ کی میانه کار اولیتر است وازآن است کی رسول — علیه السلام — گفته است : « خیر الأمور أوسطها » یعنی « بهترین کارها میانه است » . — فایدهٔ ششم آن است که رسول — علیه السلام — گفت کی « إنّ هذا الدین متین فاغلوا فیه برفق فانّ المنبت لا أرضاً قطع ولا ظهراً أبقی » یعنی « این دین من دینی سخت است آهسته براه رویذ تا در یابیذ واگر سخت رویذ نرسیذ کی بارگیر شما ازکار باز ایستذ واین نفس بارگیر مرد است اگر علف بسیار دهذ قوی گردذ وبگریزذ واگر قوت ازو باز گیرذ راه نتوانذ بریذ ، ولهذا قال الرسول — علیه السلام — : « أجوع یوماً وأشبع یوماً » — فایدهٔ هفتم آن است کی این نفس وشیطان سگان راه اند ودشمن مردرا اگر علف بسیار دهذ بدرّند در راه واگر هیچ ندهذ غوغای خواطر کنند ومرد را جمعیت نماند . واگر اندکی بایشان دهذ چندانی کی در خواب شوند وساکن گردند خوش خوش مرد راه گیرذ وبروذ واز مشغله ایشان فارغ باشذ إن شاء الله تعالی . والحمد لله ربّ العالمین وصلی الله علی محمد وآله أجمعین .

1 آنك AI : آنست که S ، — K | سگ : — K | أورا ناگاه بدرذ : وبواسطة نفس شیطان قوی شوذ K | گفته اند : است S .

2-3 وعقل ازو مستور شوذ : — K | پس : — K .

3-4 وازآن ... گفته است : — K | گفته است : فرمود S .

4 یعنی ... است : — SK .

5 فایده ... گفت : وپیغمبر می فرمایذ K | است : — S .

5-6 إن هذا ... یعنی : — SK .

7 براه : — K . | باز إیستذ : باز ماند SK .

8 مرد : — SK | علف : قوت A .

8-10 قوی گردذ ... بسیار دهذ : — S .

8 واگر قوت ازو باز گیرد : واگر نیابد K .

9 بریذ : + قال علیه السلام إن هذا الدین ... K | قال الرسول علیه السلام : ودیگر K .

9-10 فایدهٔ هفتم A : فایدهٔ هشتم I دیگر K .

10 آن استِ کی : — K | راه اند : اند دره K | ودشمن مرد اند : — K | علف بسیار دهذ IS : بسیار خورند A — علف بسیار یابند K .

11 در راه : — K | . اندهذ : نیابند K | خواطر : خاطر ISK | مردرا : — K | نماند : نباشذ S | اندکی : میانه K | بایشان : — K .

12 خوش خوش : — S | مردراه گیرذ : روذ K | . وبروذ : وخوش خوش برود S وساز گاری کند K .

12-13 واز مشغلة ... الله تعالی : — K .

